

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Orwell_George-Jak_umírají_chudí.pdb

PDB Name: Orwell_George-Jak_umírají_chudí
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

JAK UMÍRAJÍ CHUDÍ

George Orwell

V roce 1921 jsem strávil několik týdnů v Hôpital X patnáctého pařížského obvodu. Úředníci mě podrobili obvyklému výslechu u přijímací přepážky. Asi dvacet minut jsem byl nucen zodpovídat nejrůznější dotazy, než mi vůbec dovolili vstoupit dovnitř. Jestli jste někdy vyplňovali formuláře v románsky mluvících zemích, víte asi, jaký druh otázek mám na mysli. Už několik dní jsem nebyl s to převádět Réaumury na stupně Fahrenheita, pamatuji se jen, že jsem měl teplotu kolem 103 (39,5 °C), a než bylo interview u konce, sotva jsem se držel na nohou. Za mnou čekal hlouček pacientů, až přijdou na řadu, nesli si šatstvo v ranečcích z barevných šátků.

Po výslechu přišla koupel - povinná procedura pro všechny nově příchozí - asi jako ve věznici nebo pracovním táboře. Odebrali mi šaty, pak jsem se chvíli třásl ve vaně, do které napustili asi deset centimetrů teplé vody, nakonec jsem obdržel plátěnou noční košili a krátký župan z modrého flanelu. Papuče mi nedali, žádné prý nebyly dost velké, a potom mě vyvedli ven. Byl únorový večer a měl jsem zápal plic. Oddělení, kam jsme šli, bylo asi dvě stě metrů daleko, a abychom se tam dostali, museli jsme přejít všechny nemocniční pozemky. Kdosi přede mnou klopytal s lucernou, štěrková cesta mě mrazila do nohou a vítr mě šlehal do nahých lýtek. Jakmile jsme se dostali na oddělení, zarazilo mě cosi povědomého, co, to jsem až do pozdního večera nebyl schopen určit. Ocítl jsem se v dlouhé, špatně osvětlené místnosti, kterou naplňoval šum hlasů, tři řady lůžek stály překvapivě blízko sebe. Odporné a jaksi nasládle to tu páchlo. Když jsem si lehl, uviděl jsem na posteli skoro přímo proti mně malého shrbeného muže s pískově žlutými vlasy. Seděl polonahý, zatímco ho doktor s jedním studentem podrobovali nějaké zvláštní operaci. Nejprve vytáhl doktor ze své černé brašny asi tucet malých sklenic, které připomínaly poháry na víno. Potom student zapálil uvnitř každé z nich sirku, aby vyčerpal vzduch a přitiskl ji pacientovi na záda nebo na hrudník. Vakuum mu na kůži pokaždé udělalo obrovský žlutý puchýř. Teprve za nějakou chvíli mi došlo, co mu vlastně prováděli. Říkalo se tomu "sázení" - léčebná kúra, o které se můžete dočíst ve starých lékařských příručkách a o které jsem se až do té chvíle mylně domníval, že se používá pouze u koní.

Díky studenému venkovnímu vzduchu mi asi klesla teplota, a tak jsem celé to barbarské představení sledoval se zájmem, a dokonce i s jistým pobavením. Avšak v následujícím Okamžiku přešel doktor i se studentem k mé posteli, posadili mě a mlčky začali přikládat tutéž sérii sklenic na má záda, aniž by se namáhali s nějakou sterilizací. Snažil jsem se protestovat, ale odezva nebyla o nic větší, než kdybych byl jen pouhé zvíře. Neosobní způsob, jakým se mnou zacházeli, mnou hluboce otřásl. Předtím jsem nikdy nebyl na veřejném oddělení nemocnice a toto byla má první zkušenost s lékaři, kteří s vámi nepromluví ani slovo, natož aby vás vůbec vzali na vědomí jako člověka. V mém případě použili jen šest sklenic, ale poté puchýře propíchli a sklenice přiložili znovu. Nyní vysála každá z nich asi čajovou lžičku tmavočervené krve. Když jsem znovu ulehl, s pocitem ponížení, odporu a vystrašení tím, co se se mnou dělo, doufal jsem alespoň, že mě nechají o samotě. Zmýlil jsem se. Na pořadu byla další procedura - hořčičný zábal - záležitost zřejmě stejně běžná jako ta horká koupel. Dvě ušmudlané sestry, už předtím připravily obklad a uvázaly mi ho kolem hrudníku pevně jako svěrací kazajku. Zatím se kolem mé postele začali shlukovat muži v nemocničních úborech a soucitně se usmívali. Později jsem pochopil, že pozorovat pacienta s hořčičným záballem je na oddělení oblíbená zábava. Podobné procedury trvají obvykle čtvrt hodiny a dozajista jsou náramně komické, pokud se zrovna nedějí vám. Prvních pět minut je bolest sice krutá, ale věříte, že se dá snést. V dalších pěti minutách se tato vaše víra pomalu vytrácí, ale jelikož máte obklad zapnutý na zádech, nemůžete nic dělat. To je chvíle, kterou mají diváci nejraději. Ve zbylých pěti minutách nastává jakési zmrtnění. Po sejmutí zábalu mi vrazili pod hlavu impregnovaný polštář naplněný kostkami ledu a nechali mě o samotě. Nespál jsem a pokud vím, byla to jediná noc, myslím tím jediná noc strávená v posteli, kdy jsem ani na minutu nezamhouřil oka.

Během mé první hodiny v Hôpital X jsem prošel celou řadou nejrůznějších a často protichůdných ošetření, což bylo ovšem zavádějící. Všeobecně se pacientům věnovalo jen velice málo péče, ať už dobré nebo špatné, výjimkou byli ti, kteří onemocněli nějakou zajímavou a poučnou chorobou. V pět hodin ráno přicházely sestry, vzbudily pacienty, změřily jim teplotu, ale nikdy je neumývaly. Kdo byl schopen, umyl se sám, a kdo ne, byl odkázán na pomoc některého z pohyblivých pacientů. Byli to obvykle také pacienti, kteří roznášeli bažanty a odpudivé nočníky, kterým se přezdívalo la casserole. V osm byla snídaně, které se říkalo se la soupe. Byla to doopravdy polévka, řídká, zeleninová, a plavaly v ní rozmáčené kousky chleba. V pozdějších hodinách se vydával na obchůzky vysoký zasmušilý doktor s černým plnovousem, následoval ho ordinář a houf studentů. Tady nás bylo asi šedesát pacientů a bylo zřejmé, že musí dohlížet i na jiná oddělení. Spoustu lůžek den co den pouze míjel doprovázen prosebnými výkřiky trpících. Naopak ti,

kteří měli nějakou mimořádně zajímavou nemoc, byli nezřídka středem pozornosti. U mne samotného se někdy díky obzvlášť krásnému chroptění v průduškách tísnilo v zástupu až na tucet studentů, a všichni si chtěli poslechnout mé plíce. Byl to podivný, pocit. Říkám podivný, a myslím tím jejich nevšední zájem o studium lékařské profese a zároveň naprostou lhostejnost vůči pacientovi jako lidské bytosti. Bude to asi zvláštní srovnání, ale zdálo se mi, že se student, na kterého právě přišla řada, třásl vzrušením jako malý chlapec, který se poprvé v životě dotýká nějaké drahocenné věci. A pak se vám tiskne na záda jedno ucho za druhým, uši mladíků, dívek a černochů, štafeta prstů vám vážně a nemotorně proklepává hrudník a nikdo neřekne ani slůvko, ani vám nepohlédne do očí. Jako neplatící pacient v erární noční košili jste především vzorek. Nevzpouzel jsem se tomu, ale nedokázal jsem si na to zvyknout.

Za nějaký čas jsem se zotavil natolik, že jsem dokázal sedět a pozorovat okolní pacienty. Ten dusný pokoj s uzounkými postelemi natěsnanými tak blízko u sebe, že jste se mohli dotknout sousedovy ruky, byl plný pacientů se všemi druhy nemocí (kromě akutních infekčních případů, předpokládám). Můj soused po pravici byl malý rezavý švec a měl jednu nohu kratší. Oznamoval nám úmrtí pacientů (ta byla poměrně častá a můj soused o nich vždycky věděl první). Pískal, mával rukama nad hlavou a křičel "Číslo 43!" (nebo jiné, podle toho, kdo právě zemřel). Tento chlapík netrpěl žádnou těžkou chorobou, ale na ostatních postelích v mém zorném poli se odehrávaly hotové tragédie. Na protější posteli ležel, dokud nezemřel, drobounký seschlý muž. Neviděl jsem ho umírat, těsně před smrtí ho přemístili na jiné lůžko. Jeho nemoc se projevovala nesmírnou přecitlivělostí na fyzické podněty. Při jakémkoli pohybu ze strany na stranu, někdy i jen pod tíhou přikrývky, zoufale křičel bolestí. Nejvíce trpěl při močení, které mu působilo nesmírné obtíže. Sestra mu nosila bažanta, dlouho postávala u jeho postele a pohvizdovala si po způsobu podkoníků. A poté pacient konečně se srdcervoucím výkřikem "Je pisse!" začal. Na posteli vedle něho vykašlával co chvíli krvavé hleny onen muž s pískově žlutými vlasy, kterého jsem pozoroval v den svého příchodu, kdy se stal obětí té barbarské procedury. Po mé levici ležel vysoký zesláblý mladý muž, pravidelně mu zasouvali do zad trubičku, z níž pak vytékalo neuvěřitelné množství zpěněné tekutiny odkudsi z jeho těla. V posteli za ním umíral veterán z války r.1870, byl to pohledný stařík s bílou brádkou. Kolem jeho postele, kdykoli byly povoleny návštěvy, vysedávaly jako vrány čtyři stařeny celé v černém, zjevně prahnoucí po nějakém žalostném dědictví. Naproti mně ve vzdálenější řadě ležel starší holohlavý muž s povadlým knírem a příšerně opuchlou tváří, jeho nemoc způsobila, že neustále močil. Ve dne v noci stála u jeho postele velká skleněná nádoba. Jednoho dne ho přišla navštívit manželka s dcerou. Když je spatřil, jeho tvář se rozzářila nečekaně sladkým úsměvem. Dcera, hezká, asi dvacetiletá dívka, pomalu přistoupila k jeho posteli. Všiml jsem si, jak její otec zvolna vytahuje ruku zpod pokrývky. Už už jsem si představoval gesto, které bude následovat: dívka poklekne vedle postele a otec jí položí ruku na hlavu, aby jí před smrtí požehnal. Nestalo se tak, pouze jí podal bažanta a ona ho v rychlosti vyprázdnila do nádoby.

Asi o dvanáct lůžek dál leželo Číslo 57, alespoň si myslím, že to bylo jeho číslo, trpěl cirhózou jater. Každý na oddělení ho od vidění znal, býval totiž občas předmětem lékařských přednášek. Dvakrát týdně mívál zasmušilý vysoký lékař seminář se skupinou mediků. Nejednou zavezli právě sedmapadesátku na provizorním vozíku doprostřed pokoje. Doktor mu vyhrnul košili a prsty prohmatával rozsáhlou rosolovitou vypouklinu - byla to asi ta nemocná játra - a vysvětloval, že za příčinu nemoci se považuje alkoholismus, a proto je běžnější v zemích, kde se ve větší míře konzumuje víno. Doktor nemocnému nic neřekl, jako obvykle se neusmál, nepokývnul, ani mu nijak jinak nenaznačil, že ho bere na vědomí. Zatímco mluvil, byl vážný a vzpřímený a kladl ruce na to zubožené tělo, které občas lehce převalil úplně stejně, jako když žena používá váleček na nuddle. Nezdálo se, že by tím bylo Číslo 57 nějak roztrpčeno. Asi už byl v nemocnici jako doma, pravidelný exponát na přednáškách, jeho játra byla už beztak předem zamluvena pro nějakou láhev v patologickém ústavu. Ležel naprosto netečně a bezbarvýma očima zíral do prázdna, zatímco ho lékař předváděl jako kus starožitného porcelánu. Byl to asi šedesátiletý, neuvěřitelně vyschlý stařík, jeho pergamenově bledý obličej se scvrkl, že nebyl větší než tvář panenky.

Jednoho rána mě můj soused švec vzbudil taháním za polštář ještě dřív, než přišly sestry. "Číslo 57!" - křičel a rozhazoval rukama nad hlavou. V pokoji bylo ještě šero, sotva jsem rozeznával obrysy. Pohlédl jsem na sedmapadesátku, ležel zkroucený na boku, hlava mu padala přes okraj postele. Musel zemřít někdy v noci, nikdo přesně nevěděl kdy. Když přišly sestry, lhostejně přijaly zprávu o jeho smrti a šly si po své práci. Až za dlouho, snad za hodinu nebo dvě, vpochoďovaly do pokoje bok po boku jako vojáci jiné dvě sestry, hlasitě klapaly dřeváky, zabalily tělo do prostěradel, a o něco později ho konečně odnesly. Mezitím jsem měl dost času, abych si v lepším světle Číslo 57 naposled dobře prohlédl. Ležel jsem na boku, abych na něj dobře viděl. Je to snad zarážející, ale byl to první mrtvý Evropan, kterého jsem kdy spatřil. Viděl jsem mrtvé už předtím, ale samé Asiaty a obvykle lidi, kteří zemřeli násilnou smrtí. Měl stále ještě otevřené oči i ústa, drobounký obličej byl křečovitě stažený ve výrazu předsmrtného zoufalství. Nejvíce mě ohromila bělost jeho tváře. Už předtím bývala bledá, ale teď získala odstín jen o málo tmavší než bílá prostěradla. Jak jsem tak pozoroval jeho maličkou svraštělou tvář, napadlo mě, že ta odpudivá, odepsaná tělesná schránka, která má být odvržena a odhozena na pitevni stůl, je názornou ukázkou "přirozené" smrti, za kterou se tolik modlíme v litaních. Tak tady to máš, pomyslel jsem si, tohle na tebe čeká během dvaceti, třiceti, možná čtyřiceti let: takhle umírají šťastlivci, kteří se dožili stáří. Chceme žít, to je přirozené, ale ve skutečnosti nás udržuje při životě pouze strach ze smrti. A myslím si teď, tak jako kdysi, že je lepší zemřít násilnou smrtí, než umírat sešlostí věkem. Lidé mluví o hrůzách války, ale která ze zbraní, jež člověk vynalezl, se svou krutostí může měřit s některými běžnými chorobami? "Přirozená" smrt už jen svým názvem symbolizuje cosi pomalého, páchnoucího a bolestného. Ale i tak je rozdíl, jestli umíráte ve vlastním domě, nebo ve veřejném ústavu. Tenhle starý ubožák, který právě dohořel jako knot svíčky, neměl ani takovou cenu, aby někdo postál u jeho smrtelného lože. Nebyl nic, pouhé číslo, a poté "předmět" pro skalpely studentů. Jak nechutné je veřejně umírat, a ještě k tomu na takovém místě! V Hôpital X stály postele těsně jedna vedle druhé bez jakýchkoli zástěn. Představte si například, že umíráte jako ten drobounký muž, jehož postel byla nějakou chvíli naproti mé. Ten, který křičel bolestí, kdykoli se ho jen dotkla přikrývka! Odvažuji se tvrdit, že jeho poslední slova

byla, "Je pisse!". Možná, že se umírající o takové věci nezajímají - to je alespoň běžná odpověď, přesto však zůstávají víceméně při smyslech až do jednoho nebo dvou dnů před smrtí.

Na veřejných odděleních nemocnic vidíte hrůzy, s nimiž se, jak se zdá, mezi lidmi, kteří mají to štěstí a zemrou v domácí péči, nesetkáte, jako by určité choroby mohly postihnout jen lidi s nižším příjmem. Je ovšem pravda, že v anglické nemocnici byste se nikdy nesetkali s takovým zacházením jako v Hôpital X. Kupříkladu ona záležitost s lidmi, kteří umírali jako zvířata úplně sami a opuštěni, se opakovala víc než jedenkrát. Nikdo je na jejich poslední cestě neprovázal, nikdo neprojevil účast, nikdo si jich ani nevšímal, než přišlo svítání. To by se v Anglii stát nemohlo, a už vůbec by nebylo možné ponechat tělo zemřelého na očích ostatním pacientům. Pamatuji se, že jednou, když jsem byl hospitalizován ve venkovské nemocnici kdesi v Anglii, zemřel pacient, zatímco jsme večeřeli. Ačkoli nás bylo na oddělení jen šest, sestry zvládly odnést jeho tělo a zařídít vše s takovou pohotovostí, že jsme se, než bylo po večeři, o ničem ani nedoslechli. Jedna věc, kterou v Anglii asi podceňujeme, je výhoda, jakou nám poskytuje množství dobře vyškolených a přísně disciplinovaných sester. Jistě, jsou to stvoření prostoduchá, možná věští osudy z čajových lístků a nosí odznaky s britskou námořní vlajkou nebo si vystavují portrét královny na krbové římse, nenechají vás ale trpět zácpou neumyté v neustlané posteli jen z pouhé lenosti. Sestry v Hôpital X měly ještě cosi z paní Campové, ale později, ve vojenských nemocnicích republikánského Španělska, jsem narazil na sestry, které se sotva namáhaly změřit pacientům teplotu. Také byste v Anglii nenašli takovou špínu, jaká vládla v Hôpital X. Později, když už jsem se cítil lépe, chodil jsem se umývat do koupelny. Zjistil jsem, že tam přechovávali velkou bednu, do které házeli zbytky jídel a použité obvazy. Obložení bylo doslova obsypané cvrčky.

Jakmile mi dali nazpět šaty a vrátila se mi síla do nohou, z Hôpital X jsem utekl - mnohem dřív, než jsem měl, a aniž bych čekal, až mě propustí. Nebyla to první nemocnice, ze které jsem utíkal, ale překonávala všechny předchozí svou stísněností, chladem, odporným zápachem a hlavně - svou duchovní atmosférou. Ta v mých vzpomínkách přetrvávala jako cosi naprosto výjimečného. Byl jsem přijat do Hôpital X, protože tato nemocnice patřila k mému obvodu, a až později jsem se dozvěděl, jak špatnou měla pověst. Asi jeden nebo dva roky poté, co jsem ji opustil, poslali do Hôpital X proslulou podvodnici Madame Hanaudovou, která vážně onemocněla ve vazbě. Během několika dní uprchla svým strážcům, objednala si taxíka a vrátila se do vězení, kde se, jak vysvětlila, cítila mnohem lépe. Nemyslím si samozřejmě, že Hôpital X byla typická francouzská nemocnice - ani ve své době. Ale všichni její pacienti, téměř sami dělníci, byli podivně smíření. Někteří si ve zdejších podmínkách málem libovali. Přinejmenším dva z nich byli simulanti úplně bez prostředků, pro něž byla nemocnice výtečným způsobem, jak přečkat zimu. Sestry, to tolerovaly, protože právě simulanty mohly využít k příležitostným pracím. Přístup těch ostatních by se dal shrnout takto: samozřejmě, je to zavšivená barabizna, ale co jiného jste čekali? Nikomu nebylo divné, že ho budí v pět ráno, a pak musí čekat tři hodiny na snídani - tedy vodnatou polévku. Nikoho nezaráželo, že lidé umírají a nikdo je neprovází na poslední cestě, ba dokonce ani to, že šance získat lékařskou péči závisí na tom, jestli si vás doktor náhodou všimne, když jde kolem. Kam až jejich paměť sahala, nemocnice byly vždycky takové. Jednou jste vážně nemocní, a nemůžete-li si dovolit domácí ošetření, musíte do nemocnice. A když už jste tam, musíte se smířit s nepohodlím a krutostí, stejně jako na vojně. Navíc jsem se snažil zjistit, jestli pacienti věří těm starým historkám, jaké v Anglii už ani neznáme, třeba o doktorech, kteří kuchají pacienty z čiré zvědavosti nebo se baví tím, že začnou operovat dřív, než pacient upadne "do limbu". Šířily se tu ponuré fámy o malém operačním sále, který měl být přímo za koupelnou, říkalo se, že odtamtud vycházejí hrůzostrašné výkřiky. Nic takového jsem neviděl a neslyšel a nepochybují, že to všechno byly nesmysly, ačkoli jednou jsem viděl, jak dva studenti zabili, nebo téměř zabili, šestnáctiletého chlapce (když jsem nemocnici opouštěl, zdálo se, že umírá, ale je možné, že se zotavil) nezodpovědným experimentem, který asi nemohli vyzkoušet na žádném z platících pacientů. Co se pamatuji, v Londýně se věřilo, že v některých velkých nemocnicích pacienty zabíjeli, aby je mohli pitvat. Podobnou pohádku mi v Hôpital X nikdo nezopakoval, umím si ale představit, jak ochotně by jí někteří uvěřili. Byla to totiž nemocnice, v níž stále ještě přežívalo něco z devatenáctého století - a nebyly to ani tak metody, které se v ní používaly, jako spíš celková atmosféra. A právě ta určovala její zvláštní charakter.

V posledních asi padesáti letech se vztah mezi lékaři a pacienty podstatně změnil. Když čtete jakoukoli knihu z druhé poloviny devatenáctého století, shledáte, že nemocnice je tu všeobecně považována za podobnou instituci jako vězení, a k tomu starodávné vězení, spíš žalář. Je to místo špíny, utrpení a smrti, předpokoj hrobu. Nikdo, kdo nezůstal úplně bez prostředků, by na návštěvu takového ústavu za účelem lékařského ošetření ani nepomyslel. Zejména na začátku minulého století, kdy se medicína stala odvážnější, ne však úspěšnější, pohlíželo se na celé lékařské povolání s netajenou hrůzou. Zvláště chirurgové získali reputaci odporných sadistů a patologie, která existovala jen díky zlodějům mrtvol, byla dokonce zaměňována s nekromancii. Od počátku devatenáctého století vycházela spousta hororové literatury o doktorech a nemocnicích. Vzpomeňte si na ubohého Jiřího III., jak prosí o slitování, když vidí, že se k němu blíží jeho lékaři, aby mu "pustili žílu, dokud neomdlí"! Vzpomeňte na Boba Sawyera a Benjamina Allena, které můžeme sotva považovat za parodie, nebo na lazarety v La Débaüle a Vojně a míru a na onen šokující popis amputace v Melvillově Bílé blůze. Dokonce i jména lékařů v anglické próze devatenáctého století, jako Páral, Řezal, Pilař, Dohrobustrč a všeobecná přezdívka "kostiřezové", jsou stejně hrůzná jako komická. Tradiční odpor vůči chirurgům asi nejlépe vystihl Tennyson v básni Dětská nemocnice. Je to svědectví z doby před objevením chloroformu, i když byla napsána asi až v roce 1880. Tennysonovy názory si zaslouží pozornost. Uvážíte-li, jaké asi musely být operace bez anestetik a jaké doopravdy byly, nemůžete nezačít pochybovat o skutečné motivaci lidí, kteří je prováděli. Krvavá představení, která studenti tak dychtivě očekávali ("Skvělá podívaná, když se do toho Páral pustí"), byla ostatně víceméně zbytečná: pacient, který nezemřel v důsledku šoku, zemřel obvykle na gangrénu. S tím se počítalo. Dokonce i dnes potkáte lékaře, jejichž motivy jsou sporné. Pokud jste někdy byli vážně nemocní nebo pokud jste naslouchali rozhovoru studentů medicíny, víte, o čem mluvím. Anestetika znamenala první bod obratu a dezinfekce druhý. Nikde na světě byste se už dnes asi nesetkali s podobným výjevem, jaký popisuje Axel Munthe v The Story of San Michele.

Strašlivý chirurg v cylindru, redingotu a naškrobené košili potřísněné krví a hnisem tu porcuje jednoho pacienta za druhým stejným nožem a odříznuté končetiny odhazuje na hromadu pod stolem. Navíc zdravotní pojišťovna se už zčásti vypořádala s pověrou, že dělník je ubožák, který si sotva zaslouží pozornost. Až hluboko do našeho století bylo zvykem trhat neplatícím pacientům zuby zcela bez umrtvení. Nezaplátil, tak proč by měl dostat anestetikum - takový byl přístup. I to se naštěstí změnilo.

Nicméně každá instituce s sebou vždy ponese kus své minulosti. Kasárna budou věčně pronásledována příznakem Rudyarda Kiplinga, a stěží překročíte práh "chudobince", aniž byste se upamatovali na Olivera Twista. Nemocnice začaly jako útulky, kam se příhodně strkali malomocní, aby měli kde umírat, a pokračovaly jako ústavy, kde se medicí učili svému budoucímu umění na tělech chudých pacientů. Ještě stále cítíte nádech jejich minulosti v jejich charakteristicky ponuré architektuře. Nemohu si stěžovat na péči, jaká mi byla věnována v kterékoli britské nemocnici, ale chápu silný instinkt, který lidi varuje, aby se nemocnicím, a veřejným oddělením zvláště, vyhýbali. Ať je právní statut jakýkoli, je nesporné, že máte daleko menší přehled o své léčbě a daleko menší jistotu, že nejste předmětem experimentování, jestliže jste v ústavu, kde se buď "podřídíte disciplíně, nebo můžete jít". Je báječné zemřít ve vlastní posteli, i když ještě lepší by bylo umírat za pochodu. Sebelaskavější zacházení a vysoká úroveň personálu přece nemohou smazat otravný zážitek smrti, toho malého detailu, o kterém se možná ani nemluví, ale který zanechává příliš bolestné vzpomínky pramenící ze spěchu, přeplněnosti a odcizení na místech, kde lidé umírají uprostřed cizího světa. Děs z nemocničního prostředí mezi chudými patrně stále ještě přežívá a v nás ostatních odumřel teprve nedávno. Je to temná skvrna nehluboko v našich myslích. Na začátku jsem uvedl, že když jsem vstoupil na oddělení v Hôpital X, zarazilo mě cosi povědomého. Byla to vzpomínka na páchnoucí, bolestí prosáklé nemocnice devatenáctého století, které jsem nikdy na vlastní oči nespatřil, ale o kterých jsem měl své představy z knih a vyprávění. Snad ten černě oděný doktor se svou ušpiněnou tmavou brašnou nebo ten odporný zápach nebo něco jiného na mě tak zapůsobilo a vyvolalo z mé paměti vzpomínku na Tennysonovu báseň Dětská nemocnice, na kterou jsem přes dvacet let ani nepomyslel. Náhodou mi ji, když jsem byl malý, předčítala ošetřovatelka, která v době, kdy Tennyson báseň napsal, už možná žila a pracovala. Hrůzy a utrpení těch starých nemocnic měla v živé paměti. Společně jsme se třásli hrůzou od začátku až k poslední sloce, a potom jsem celou báseň pustil z hlavy. Snad ani její název by mi býval byl nic neřekl. Ale první letmý pohled na špatně osvětlenou místnost s postelemi natěsnanými vedle sebe, naplněnou šumem lidských hlasů, znenadání vyvolal celý řetěz vzpomínek, k nimž to vše patřilo. Následující noci jsem se upamatoval na celý, příběh básně i na její atmosféru a mnohé z veršů se mi vybavily v úplnosti.

1946